

DOI: 10.31648/kpp.12036

Hanna Frąckowiak

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID: 0000-0003-0571-8372

hanna.frackowiak@uwm.edu.pl

Cyfrowy zwrot w postępowaniu cywilnym – nowe przepisy o wnoszeniu pism procesowych za pośrednictwem portalu informacyjnego

Wstęp

Ustawą z dnia 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego, ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw¹ ustawodawca dokonał kolejnej, znaczącej nowelizacji procedury cywilnej, wpisującej się w szerszy proces transformacji i unowocześniania wymiaru sprawiedliwości. Nowelizacja ta, w części dotyczącej wprowadzenia do Kodeksu postępowania cywilnego przepisów art. 125¹ i nast., wchodzi w życie etapowo – z dniem 1 marca 2026 r. oraz 1 marca 2027 r.² Zmiany te stanowią kontynuację oraz rozwinięcie kierunku legislacyjnego zarysowanego już w poprzednich latach, którego istotnym elementem było dodanie do Kodeksu postępowania cywilnego art. 131^{1a}, obowiązującego od 14 marca 2024 r., regulującego elektroniczne doręczenia dokonywane za pośrednictwem systemu teleinformatycznego sądów³.

Nowe przepisy art. 125¹–125⁵ k.p.c. (oraz powiązane regulacje) stanowią odpowiedź na potrzebę kompleksowego unormowania kwestii sporządzania, wnoszenia i przechowywania pism procesowych w postaci elektronicznej. Ustawodawca zmierza w ten sposób do stworzenia spójnego, jednolitego modelu komunikacji elektronicznej pomiędzy

¹ Dz.U. z 2025 r., poz. 172, dalej jako k.p.c.

² Art. 16 ustawy z dnia 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego, ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw.

³ Artykuł wprowadzony ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego, ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw

sądem a uczestnikami postępowania, eliminując dotychczasową mozaikę rozwiązań cząstkowych, rozproszonych w różnych przepisach proceduralnych. *Ratio legis* analizowanej nowelizacji można upatrywać przede wszystkim w dążeniu do zapewnienia efektywności, szybkości i przejrzystości postępowania cywilnego, przy jednoczesnym zachowaniu gwarancji procesowych stron.

Tło legislacyjne wprowadzenia art. 125¹ i nast. wyraźnie wskazuje na rosnącą rolę elektronizacji wymiaru sprawiedliwości. Wprowadzenie w 2024 r. art. 131^{1a} k.p.c. otworzyło drogę do stosowania doręczeń za pośrednictwem systemu teleinformatycznego sądów, stanowiąc przełom w zakresie komunikacji sądowej. Niemniej jednak brakowało dotąd kompleksowych regulacji dotyczących elektronicznej formy pism procesowych, sposobu ich wnoszenia, uwierzytelniania oraz gromadzenia w systemach informatycznych sądów. W tym kontekście nowe przepisy pełnią funkcję uzupełniającą i systemowo porządkującą – rozszerzają bowiem zastosowanie narzędzi cyfrowych na wcześniejsze etapy czynności procesowych, od momentu przygotowania pisma po jego doręczenie i włączenie do akt sprawy⁴.

Nowe regulacje należy zatem postrzegać nie tylko w kategoriach technicznej modyfikacji procedury, ale przede wszystkim jako przejaw systemowej zmiany modelu postępowania cywilnego – przejścia od formy papierowej ku w pełni cyfrowemu, zintegrowanemu modelowi postępowania sądowego.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie założeń, *ratio legis* oraz praktycznych skutków wprowadzenia do Kodeksu postępowania cywilnego przepisów art. 125¹ i nast. Analiza obejmuje zarówno kontekst legislacyjny i aksjologiczny zmian, jak i ich potencjalne znaczenie dla praktyki sądowej, z uwzględnieniem relacji nowych regulacji do obowiązującego art. 131^{1a} k.p.c. oraz zasad ogólnych postępowania cywilnego.

Tło i *ratio legis* wcześniejszej nowelizacji – wprowadzenie art. 131^{1a} k.p.c.

Punktem wyjścia dla analizy nowelizacji z 2025 r. jest reforma procedury cywilnej dokonana ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego, ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw⁵. W jej ramach wprowadzono do Kodeksu postępowania cywilnego przepis art. 131^{1a}, który wszedł w życie 14 marca 2024 r. i zapoczątkował nowy model doręczeń elektronicznych dokonywanych za pośrednictwem Portalu Informacyjnego Sądów Powszechnych.

Celem tej nowelizacji było trwale wprowadzenie możliwości doręczania pism sądowych profesjonalnym pełnomocnikom z wykorzystaniem narzędzi teleinformatycznych, a w szczególności portalu informacyjnego. Rozwiązanie to miało charakter systemowy

⁴ Por. uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego, ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 1304.

⁵ Dz.U. z 2023 r., poz. 1860.

i zastąpiło czasowe regulacje wynikające z art. 15zzs⁹ tzw. ustawy antycovidowej, które przewidywały doręczenia elektroniczne w sposób incydentalny i tymczasowy⁶. Ustawodawca, dostrzegając efektywność i praktyczne korzyści płynące z tego modelu, zdecydował się na jego trwale włączenie do struktury k.p.c.⁷

W celu realizacji założonych celów legislator dokonał przekształcenia ogólnych zasad dotyczących udostępniania stronom akt sprawy (nowy art. 9 § 1¹ k.p.c.) oraz wprowadził kompleksowe przepisy regulujące doręczanie pism sądowych przez portal informacyjny (art. 131^{1a} k.p.c. wraz ze zmianami w art. 142 § 1 k.p.c.).

Zgodnie z przepisem art. 131^{1a} k.p.c. w razie niemożności doręczenia za pośrednictwem systemu teleinformatycznego sąd doręcza adwokatowi, radcy prawnemu, rzecznikowi patentowemu, prokuratorowi, organowi emerytalnemu oraz Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej pisma sądowe, wyłącznie poprzez umieszczenie ich treści w portalu informacyjnym w sposób umożliwiający uzyskanie przez odbiorcę dokumentu potwierdzającego doręczenie. Nie dotyczy to pism, które podlegają doręczeniu wraz z odpisami pism procesowych stron lub innymi dokumentami nie pochodzącymi od sądu, chyba że sąd dysponuje ich kopią utrwaloną w postaci elektronicznej. Pismo doręczone w sposób wyżej opisany uznaje się za doręczone w chwili wskazanej w dokumencie potwierdzającym doręczenie. W przypadku zaś braku dokumentu potwierdzającego doręczenie uznaje się doręczenie za skuteczne z upływem 14 dni od daty umieszczenia treści pisma w portalu informacyjnym⁸. W przepisie § 3 art. 131^{1a} k.p.c. postanowiono, że przewodniczący zarządza odstąpienie od doręczenia pisma za pośrednictwem portalu informacyjnego, jeżeli dokonanie doręczenia w taki sposób jest niemożliwe ze względu na charakter pisma, w szczególności jeżeli zachodzi potrzeba wydania stronie uwierzytelnionego odpisu orzeczenia lub tytułu wykonawczego.

Od 14 marca 2024 r. doręczenia elektroniczne stały się więc zasadą w relacjach sądu z profesjonalnymi pełnomocnikami, prokuratorami oraz Prokuraturą Generalną RP, o ile nie zachodzą przesłanki wyłączające doręczenie w tej formie, a taki sposób doręczenia ma charakter wyłączny. Jeśli pismo zostało skutecznie udostępnione w systemie, nie ma podstaw do dodatkowego przesyłania go w formie tradycyjnej. Istotą wprowadzonej regulacji jest również to, że doręczenie następuje przez udostępnienie treści pisma, a nie jego odpisu – wystarczy, aby adresat mógł zapoznać się z treścią pisma w formie elektronicznej, co umożliwia mu podjęcie czynności procesowych.

Mechanizm doręczeń ukształtowany w art. 131^{1a} k.p.c. zachowuje strukturę i skutki analogiczne do tych, które funkcjonują na gruncie art. 131¹ k.p.c., przy czym po szczegółowe zasady techniczne dotyczące sposobu informowania stron, umieszczania pism

⁶ Por. K. Weitz, [w:] M. Dziurda (red.), *Doręczenia w postępowaniu cywilnym. Komentarz do art. 131–147 k.p.c.*, Warszawa 2024, komentarz do art. 131^{1a}.

⁷ Por. uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego, ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 3216.

⁸ Por. postanowienie SN z 11 kwietnia 2024 r., sygn. akt II UZ 3/24, Lex nr 3720891.

w portalu i ich odczytywania ustawodawca odsyła do rozporządzenia wykonawczego wydanego na podstawie art. 131^{1a} § 4 k.p.c.

Z perspektywy aksjologicznej rozwiązanie to wprowadziło nową jakość w komunikacji sądowej, umożliwiając pełną digitalizację doręczeń, eliminując konieczność fizycznego przekazywania dokumentów i znacznie skracając czas obiegu pism procesowych. Jednocześnie nowelizacja wyraźnie rozgraniczyła pisma o charakterze procesowym od pism o charakterze wyłącznie informacyjnym, wprowadzając przejrzystość i pewność w zakresie skutków doręczenia.

Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami doręczenia pism za pośrednictwem portalu mają charakter obligatoryjny w odniesieniu do profesjonalnych pełnomocników. Oznacza to, że pełnomocnicy ci są zobowiązani do posiadania konta w portalu, co wynika z założenia, iż doręczenia elektroniczne pełnią rolę zasadniczego, a nie incydentalnego sposobu przekazywania pism⁹

Z punktu widzenia dalszego rozwoju procedury cywilnej, wprowadzenie art. 131^{1a} k.p.c. należy uznać za fundament tzw. cyfrowego zwrotu w postępowaniu cywilnym – rozwiązanie to bowiem otworzyło drogę do kolejnego etapu reformy, którego efektem są przepisy art. 125¹ i nast., wprowadzone ustawą z dnia 5 sierpnia 2025 r.

Nowelizacja z 2023 r. ustanowiła zatem model elektronicznej komunikacji w fazie doręczeń, podczas gdy zmiany z 2025 r. rozszerzają ten model na etap sporządzania i wnoszenia pism procesowych, tworząc spójny system cyfrowego obiegu dokumentów w postępowaniu cywilnym. W tym sensie wprowadzenie art. 125¹ i nast. stanowi logiczną kontynuację i rozwinięcie koncepcji zapoczątkowanej przez art. 131^{1a} k.p.c., przenosząc cyfryzację procedury cywilnej z poziomu doręczeń na poziom strukturalny całego postępowania.

Nowe przepisy o doręczeniach – założenia i znaczenie systemowe

Wprowadzenie do Kodeksu postępowania cywilnego przepisów art. 125¹ i nast. stanowi kolejny etap konsekwentnej cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości, rozwijający ideę zapoczątkowaną nowelizacją z 7 lipca 2023 r. Poprzednia regulacja umożliwiła doręczanie pism sądowych oraz innych dokumentów za pośrednictwem Portalu Informacyjnego Sądów Powszechnych, lecz ograniczała się do komunikacji jednostronnej – z sądu do profesjonalnych uczestników postępowania. Wprowadzenie art. 125¹ i kolejnych rozszerza tę koncepcję, tworząc podstawy dwukierunkowej komunikacji elektronicznej między sądem a stronami postępowania.

Nowe przepisy pozwalają nie tylko na doręczanie, lecz także na wnoszenie pism procesowych do sądu przez portal informacyjny sądów (dalej jako PI). W praktyce oznacza to, że portal staje się pełnoprawnym kanałem wymiany dokumentów procesowych, stanowiąc pomost między dotychczasową komunikacją papierową a docelowym systemem akt cyfrowych.

⁹J. Parafianowicz, [w:] O.M. Piaskowska (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany*, t. 1: Art. 1–505(39), 2025, Lex, komentarz do art. 131^{1a}.

Od komunikacji jednostronnej do systemu dwukierunkowego

Dotychczasowe rozwiązania, wynikające z art. 131^{1a} k.p.c., koncentrowały się na usprawnieniu doręczeń, pozostawiając składanie pism po stronie tradycyjnych form komunikacji. Tymczasem funkcjonalność PI umożliwia technicznie pełną dwustronność kontaktu z sądem. Nowelizacja z 2025 r. wykorzystuje te możliwości, tworząc ramy prawne dla elektronicznego składania pism procesowych i dokumentów przez uprawnione podmioty.

Zgodnie z art. 125¹ § 1 k.p.c. pismo procesowe uznaje się za wniesione do sądu z chwilą jego umieszczenia w portalu informacyjnym, o ile wnoszący otrzyma elektroniczne potwierdzenie tej czynności. Konstrukcja ta oparta jest na zasadzie równoważności pomiędzy pismem złożonym tradycyjnie, a pismem wniesionym drogą elektroniczną. Oznacza to, że z perspektywy skutków procesowych obie formy są tożsame, przy czym wybór kanału komunikacji został w znacznej mierze zdeterminowany przez status uczestnika postępowania.

Obowiązek składania pism za pośrednictwem PI przez profesjonalnych pełnomocników

Nowelizacja przewiduje, że w pierwszym etapie obligatoryjne korzystanie z portalu dotyczyć będzie profesjonalnych pełnomocników – adwokatów, radców prawnych, rzeczników patentowych, prokuratorów oraz Prokuratury Generalnej RP (art. 125¹ § 2 k.p.c.).

Zakres obowiązku został ograniczony do wybranych rodzajów pism procesowych, takich jak:

- zgłoszenie się do udziału w sprawie,
- zawiadomienia o wypowiedzeniu pełnomocnictwa,
- zawiadomienia w toku postępowania (art. 136 § 1, 4 i 5 k.p.c. oraz art. 387¹ k.p.c.),
- oświadczenia o zgodzie na mediację,
- wnioski o przeprowadzenie posiedzenia zdalnego,
- środki odwoławcze (apelacje, zażalenia, skargi na orzeczenie referendarza),
- pisma procesowe w toku postępowań wywołanych wniesieniem apelacji, zażalenia lub skargi na orzeczenie referendarza sądowego,
- wniosek o doręczenie orzeczenia wraz z uzasadnieniem, jak również pismo uzupełniające braki formalne takiego wniosku,
- wniosek o nadanie klauzuli wykonalności tytułom egzekucyjnym, o których mowa w art. 777 § 1 i 11 k.p.c.,
- wniosek o wydanie odpisu prawomocnego orzeczenia (art. 125¹ § 2 k.p.c.).

Wybór tej kategorii pism wynika z ich typowej objętości, znaczenia dla toku postępowania oraz możliwości technicznych PI. Pismo procesowe wniesione za pośrednictwem PI w przypadku nieprzewidzianym w przepisie szczególnym lub przez osobę nieuprawnioną nie wywołuje skutków prawnych, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma procesowego do sądu, o czym przewodniczący zawiadamia wnoszącego to pismo (art. 125³ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z projektem nowelizacji wprowadzenie obowiązku elektronicznego składania pism wymienionych w art. 125¹ § 2 k.p.c. miało nastąpić po rocznym okresie przejściowym, który miałby umożliwić pełnomocnikom zawodowym dostosowanie praktyki kancelaryjnej i zaplecza technicznego do nowych wymogów, jednakże ostatecznie przepis ten zacznie obowiązywać od 1 marca 2027 r.¹⁰

Rozwiązania techniczne i zabezpieczenia proceduralne

Ustawodawca przewidział również rozwiązania chroniące prawa stron w sytuacjach, gdy z przyczyn technicznych wniesienie pisma za pośrednictwem portalu byłoby utrudnione lub niemożliwe. Zaplanowany przepis art. 125² k.p.c. reguluje kwestie związane z:

- wnoszeniem załączników – w przypadku gdy ze względu na ich rozmiar, format lub fizyczną postać nie mogą zostać przekazane drogą elektroniczną, strona może dostarczyć je bezpośrednio do sądu w ciągu trzech dni od wniesienia pisma przez portal (art. 125¹ § 1 k.p.c.),
- awarią portalu informacyjnego – jeżeli w ostatnim dniu terminu portal jest niedostępny z przyczyn leżących po stronie sądu, termin zostaje automatycznie przedłużony do następnego dnia roboczego po przywróceniu dostępności systemu (art. 125¹ § 2 k.p.c.),
- sankcjami procesowymi – brak uprawdopodobnienia wystąpienia przeszkód technicznych skutkuje zwrotem pisma lub odrzuceniem środka odwoławczego (art. 125¹ § 3 k.p.c.).

Powyższe rozwiązania stanowią kompromis między potrzebą zapewnienia ciągłości obiegu dokumentów elektronicznych, a ochroną praw procesowych stron. Ustawodawca przyjął przy tym racjonalny standard uprawdopodobnienia, a nie udowodnienia niemożności w złożeniu załącznika za pomocą portalu albo wystąpienia awarii, co ma zapobiec nadmiernemu formalizmowi i chronić strony przed skutkami błędów systemowych.

Znaczenie dla praktyki sądowej i praw stron

Nowe przepisy Kodeksu postępowania cywilnego wpisują się w szerszą strategię cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości, której celem jest zwiększenie efektywności i przewidywalności procedury cywilnej. PI, dotychczas służący głównie do biernego przeglądania dokumentów, staje się centralnym narzędziem komunikacji procesowej.

Dla stron i pełnomocników oznacza to uproszczenie i przyspieszenie kontaktu z sądem, eliminację konieczności fizycznego składania pism i związanych z tym kosztów oraz zwiększenie przejrzystości obiegu dokumentów. Z perspektywy sądów cyfrowy kanał komunikacji przyczyni się do usprawnienia organizacji pracy sekretariatów, redukcji kosztów obsługi korespondencji i skrócenia czasu obiegu akt.

¹⁰ Art. 16 pkt 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego, ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw.

Jednocześnie regulacja wymaga nowego podejścia do odpowiedzialności procesowej stron i pełnomocników, zwłaszcza w zakresie terminowego i technicznie poprawnego wnoszenia pism. Obowiązek znajomości i obsługi systemów teleinformatycznych staje się elementem profesjonalizmu pełnomocnika, a PI integralną częścią infrastruktury sądownictwa.

Kierunek dalszych zmian – w stronę pełnych akt cyfrowych

Ustawodawca podkreśla, że wprowadzone rozwiązania mają charakter etapu przejściowego – do czasu pełnego wdrożenia systemu akt cyfrowych. Obecnie pisma wniesione przez portal są drukowane i dołączane do akt papierowych, co ma charakter tymczasowy. W docelowym modelu postępowania cywilnego akta sprawy będą prowadzone w całości w formie elektronicznej, a portal stanie się częścią jednolitego środowiska teleinformatycznego wymiaru sprawiedliwości.

Nowelizacja z 2025 r. stanowi więc nie tylko techniczne usprawnienie, ale również systemową zmianę paradygmatu postępowania cywilnego – od komunikacji analogowej ku w pełni cyfrowemu wymiarowi procesowemu, w którym przepływ informacji między sądem a stronami opiera się na zasadach bezpieczeństwa, dostępności i szybkości.

Wpływ cyfrowego zwrotu na praktykę sądową i prawa stron

Nowelizacje Kodeksu postępowania cywilnego z 2023 r. oraz 2025 r., rozwijające rozwiązania wprowadzone przez art. 131^{1a}, w sposób zasadniczy zmieniają sposób komunikacji między sądem a uczestnikami postępowania. To nie tylko techniczna modyfikacja procedury doręczeń i składania pism, lecz głęboka transformacja modelu prowadzenia postępowań sądowych w kierunku pełnej cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości.

Elektronizacja jako nowy standard komunikacji sądowej

Cyfrowy kanał komunikacji za pośrednictwem PI ma na celu uproszczenie i przyspieszenie obiegu dokumentów procesowych. Wprowadzenie możliwości, a docelowo obowiązku, wnoszenia wybranych pism procesowych w formie elektronicznej przez profesjonalnych pełnomocników stanowi kontynuację idei zapoczątkowanej przez art. 131^{1a} k.p.c., tzn. odejścia od papierowego modelu doręczeń na rzecz środowiska cyfrowego.

W praktyce oznacza to stopniowe przejście od jednostronnej komunikacji sądu z pełnomocnikami (charakterystycznej dla obecnie dokonywanych doręczeń) do modelu dwukierunkowego, w którym zarówno sąd, jak i strona mogą wymieniać pisma procesowe w sposób całkowicie elektroniczny.

Znaczenie dla praw stron i gwarancji procesowych

Z perspektywy ochrony praw stron nowy system ma istotne znaczenie dla realizacji konstytucyjnego prawa do sądu. Cyfrowa forma komunikacji zapewnia bowiem większą szybkość i przejrzystość procedur, a jednocześnie ogranicza ryzyko błędów i opóźnień wynikających z tradycyjnych doręczeń pocztowych.

Jednocześnie ustawodawca wprowadził liczne mechanizmy zabezpieczające strony przed negatywnymi skutkami technicznych ograniczeń systemu, przykładowo możliwość złożenia pisma w dniu następnym po awarii PI (art. 125² § 2 k.p.c.) czy dopuszczenie składania załączników w formie papierowej w przypadku braku technicznej możliwości ich przesłania elektronicznie. Tego rodzaju rozwiązania gwarantują równowagę między efektywnością postępowania a ochroną interesów uczestników procesu.

Nowe obowiązki profesjonalnych pełnomocników

Cyfrowy zwrot w postępowaniu cywilnym nakłada także konkretne obowiązki na adwokatów, radców prawnych, rzeczników patentowych oraz prokuratorów. Po półtorarocznym okresie przejściowym (liczonym od wejścia w życie nowelizacji) wymienione grupy zawodowe będą zobowiązane do składania określonych pism wyłącznie przez PI. Ustawodawca uzasadnia to nie tylko potrzebą usprawnienia pracy sądów, lecz także profesjonalnym charakterem tych podmiotów, które dysponują odpowiednim zapleczem technologicznym i wiedzą w zakresie korzystania z narzędzi cyfrowych. Wprowadzenie tej regulacji stanowi więc krok w stronę budowy nowoczesnego, cyfrowego sądownictwa, w którym komunikacja elektroniczna stanie się podstawowym narzędziem pracy pełnomocników procesowych.

Wpływ na organizację pracy sądów i kierunek dalszych reform

Nowe przepisy wymuszają również reorganizację pracy sekretariatów sądowych i dostosowanie systemów informatycznych (PI, repertoria sądowe, systemy akt). Choć obecnie wciąż przewiduje się wydruk pism wnoszonych przez portal w celu dołączenia ich do akt papierowych, rozwiązanie to ma charakter przejściowy – do czasu wdrożenia pełnego systemu akt cyfrowych.

W perspektywie kilku lat nowelizacja ma zatem charakter nie tylko techniczny, ale i strategiczny: stanowi etap przejściowy w kierunku całkowitej digitalizacji postępowania cywilnego, obejmującej zarówno wymianę korespondencji, jak i prowadzenie akt spraw w formie elektronicznej.

Podsumowanie – problemy praktyczne i wyzwania implementacyjne cyfrowego zwrotu

Wprowadzenie do Kodeksu postępowania cywilnego przepisów art. 125¹ i nast. oraz znowelizowane na potrzeby nowej formy składania pism procesowych inne przepisy

ustawy, w ślad za art. 131^{1a}, stanowią wyraźny krok w stronę pełnej cyfryzacji postępowania cywilnego i modernizacji wymiaru sprawiedliwości. Nowe rozwiązania prawne nie tylko usprawniają obieg informacji między sądem a stronami, lecz także wprowadzają jakościową zmianę w modelu funkcjonowania sądów – z tradycyjnego, opartego na dokumentach papierowych, na zintegrowany system wymiany danych w środowisku cyfrowym.

Mimo niewątpliwych zalet, implementacja tych rozwiązań wiąże się z licznymi wyzwaniami natury technicznej, organizacyjnej i interpretacyjnej.

Najbardziej oczywistym problemem pozostaje zapewnienie stabilności i bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych obsługujących PI. Wymaga to nie tylko rozbudowy infrastruktury serwerowej i dostosowania systemów repertoryjno-biurowych, lecz także stałego nadzoru nad funkcjonowaniem PI, zwłaszcza w okresach wzmożonego ruchu (np. przy składaniu środków odwoławczych w ostatnim dniu terminu).

Nie bez znaczenia jest również kwestia interoperacyjności PI z innymi systemami prawnymi, w szczególności z systemami postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych, które posiadają odrębne rozwiązania techniczne. Ustawodawca przewiduje zatem stopniowe wdrażanie nowych funkcjonalności, co z jednej strony minimalizuje ryzyko przeciążenia systemu, z drugiej jednak może czasowo ograniczać jednolitość stosowania przepisów.

Planowane zmiany wymagają także gruntownej zmiany organizacji pracy w sądach. Przekształcenie procesów kancelaryjnych, w tym obiegu pism i dokumentów, wymaga odpowiedniego przeszkolenia pracowników sekretariatów, dostosowania procedur wewnętrznych oraz opracowania jednolitych standardów postępowania w przypadku awarii lub błędów technicznych. Dodatkowym wyzwaniem jest tymczasowe współistnienie akt papierowych i elektronicznych. Do czasu pełnego wdrożenia systemu akt cyfrowych konieczne będzie drukowanie pism wnoszonych przez portal, co w pewnym stopniu ogranicza zakładane korzyści z elektronicznej.

Nowe regulacje, choć zorientowane na profesjonalnych uczestników postępowania, generują również ryzyka praktyczne. Obowiązek wnoszenia pism wyłącznie przez PI, pod rygorem bezskuteczności, wprowadza wysokie wymagania w zakresie czujności i dyscypliny procesowej pełnomocników. W praktyce mogą pojawić się problemy z kwalifikacją technicznych błędów systemowych, ustalaniem momentu wniesienia pisma czy oceną należytego „uprawdopodobnienia” przeszkód w dostępie do portalu. Wymaga to zarówno doprecyzowania praktyki orzecniczej, jak i opracowania szczegółowych wytycznych dla użytkowników portalu.

Nowelizacja z 2025 r. ma charakter ewolucyjny, stanowiąc etap przejściowy na drodze do w pełni cyfrowego postępowania sądowego. Kluczowym kierunkiem dalszych reform będzie wprowadzenie elektronicznych akt sprawy oraz zintegrowanych systemów wymiany informacji między sądami, a innymi organami publicznymi. Docelowo cyfryzacja ma umożliwić nie tylko elektroniczne doręczenia i składanie pism, lecz także prowadzenie całego postępowania w środowisku cyfrowym, z zachowaniem pełnych gwarancji procesowych. Warunkiem sukcesu tego procesu pozostaje jednak

odpowiednie przygotowanie techniczne sądów, przeszkolenie kadr i rozwój jednolitych standardów bezpieczeństwa danych.

Podsumowując, cyfrowy zwrot w postępowaniu cywilnym to nie tylko reforma techniczna, ale systemowa zmiana filozofii działania wymiaru sprawiedliwości, co wymaga równoczesnego dostosowania prawa, praktyki i infrastruktury, a także budowy zaufania uczestników postępowania do rozwiązań cyfrowych. Od powodzenia tej transformacji zależy nie tylko efektywność sądów, lecz także realna dostępność wymiaru sprawiedliwości w erze cyfrowej.

BIBLIOGRAFIA

Literatura

Dziurda M. (red.), *Doręczenia w postępowaniu cywilnym. Komentarz do art. 131–147 k.p.c.*, Warszawa 2024.

Piaskowska O.M. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany*, t. 1: *Art. 1–505(39)*, 2025, Lex.

Akty prawne

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego, ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1860).

Ustawa z dnia 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego, ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2025 r., poz. 1172).

Orzecznictwo

Postanowienie SN z 11 kwietnia 2024 r., sygn. akt II UZ 3/24, Lex nr 3720891.

Inne

Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego, ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 1304.

Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego, ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 3216.

The digital turn in civil procedure – new provisions on submitting pleadings through the court information portal

Summary

The article is dedicated to the analysis of the amendment to the Code of Civil Procedure introduced by the Act of 5 August 2025 on the amendment of the Code of Civil Procedure, the Civil Code, and certain other acts, which introduces new provisions to civil proceedings, namely Articles 125¹ and subsequent, entering into force on 1 March 2026 and 1 March 2027, respectively.

The aim of the study is to present the systemic significance of these regulations as a continuation of the process of digitising civil procedure, initiated by Article 131^{1a} of the Code of Civil Procedure, which has been in force since 14 March 2024.

The article examines the ratio legis of the amendment, its legislative background, and the fundamental normative assumptions related to the introduction of the possibility to file procedural documents via the court information portal. The analysis includes the scope of the new obligations, the rules for submitting and serving documents, the significance of transitional provisions, and the planned process of phased implementation of IT solutions within the judiciary.

The author highlights that the new provisions constitute a significant development of the idea of unified electronic communication between the court and participants in proceedings, and their introduction aligns with the long-term strategy for building a digital judiciary.

At the same time, the article underscores practical challenges and implementation issues, particularly concerning the security and stability of IT systems, the need to adapt court office practices, and the risk of inconsistent judicial application of the new regulations.

In conclusion, the digital turn in civil proceedings is characterized by procedural, institutional, and cultural dimensions. It represents not only a technical modernisation of procedure but also a transformation of the operational model of the judiciary. The effectiveness of this reform will depend on the harmonious interaction of legal, organisational, and technological solutions, as well as on the degree of acceptance of the new tools by participants in proceedings.

Keywords: civil proceedings, digitalisation of the judiciary, court information portal, electronic service of documents, e-justice